

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26:-
za pol leta " " 13:-
za četr leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29:-
za ostalo inozemstvo " 35:-

V upravnosti:

Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četr leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90
S posiljanjem na dom stane na mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III.
Rokopisi se ne vracajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74. —

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6. —
Sprejema naročino, inserat in reklamacije. —
Upravniškega telefona štev. 128. —

Polom „Zveze južnih Slavena“.

„Zveze južnih Slavena“ v državnem zboru ni več ... Formalno pač še obstoji parlamentarna skupina pod tem imenom, broječa 13 (nesrečno število!) fiktivnih članov — toda firma krije vse kaj drugega, nego se je bilo osnovalo leta 1907. pod tem imenom.

Po izstopu dalmatinske hrvatske stranke prava — državnih poslancev Dulibić, Ivanisević, Perić in Prodani, po udarcu, ki ga je dobila »Zveza« pri dopolnilni volitvi za ranjim Ježovnikom, po vladnih brecah naklonjenih jej zasluženo za njeno ponizno politiko, v katero se je dala zapeljati po izvestnih vladnih in asekurancih agentih, ostanejo od te jugoslovanske parlamentarne zveze le še razkropljeni ostanki. O resnem parlamentarnem organizmu itak ni bilo pri tej Zvezi nikdar govora. Bil je od vsega početka te formalen organizem, ki je šel v zelenih bukvicah, kjer so naštetili klub in njihovi člani, ki pa vsled notranje strankarske razkosanosti ni imel nobenega političnega pomena, nobene politične veljave. — Vsi krčeviti poizkusi, potom poniževalnega klečeplatzta izvestnih »voditeljev« pred vladom in pa s pomočjo židovsko-liberalnega in vsega nemškega časopisa, datim Verband der Südslawen kaj pomena, so se pomilovalno izjavili. To ni moglo biti drugače, ko v tej »Zvezji«, ob pomanjkanju vsake načelne edinstvenosti, ni bilo nobene politične potence in ko je povrh bila še silno slabo vodenja po vodilih najožjega horizonta majhnega dunajskoga birokrata.

Ni čuda, da »Zveza« ob takih razmerah ni mogla priti do nikakršne politične veljave. Ves parlamentarni in politični svet je jasno občutil, da narodno-politično življenje slovenskega juga pulzira zgorj le v »Slovenskem klubu«, ki si je s svojo dosledno in odločno politiko osvojil spostovanje prijateljev in sovražnikov in tako pridobil najdragoceniji politični kapital na velikem trgu politične konkurence. — V velikih političnih računih je bil »Slovenski klub« zmirom resen faktor — a »Zveza južnih Slavena« nikdar! —

Sedaj se je začela likvidacija te politično impotentne ter zgorj mehanične ali recimo aritmetične parlamentarne združitve. Zapustila jo je dalmatinska hrvatska stranka prava, ki si je

tekom poletja osvojila vsa poštena hrvatska srca, ko je sprejela v svoj program odkrito in jasno poleg državnopravnega idealja tudi verski ideal vesoljnega hrvatskega naroda in ko je po svojih glasilih jasno izražala globoko in odrešilno misel, da treba iskati v tesni politični solidarnosti s slovenskim ljudstvom uresničenje zgodovinskega hrvatskega programa.

Bila je naravna posledica zgodovinskega preobrata v političnih odnosih Dalmacije, da so značajni dalmatinski pravaši zapustili »Zvezo južnih Slavena«. Ne bomo prerokovali nadaljnega razvoja. Nam je jasno, da slovensko in hrvatsko ljudstvo morata delati skupno politiko, če hočeta priti do skupnega cilja. Ta resnica pride do veljave tudi v dunajskem parlamentu na en ali drug način. — Združenje na pozitivno krščanski in pravarski podlagi stoečih slovenskih in hrvatskih poslancev v skupno parlamentarno falango je tako nujno potrebno in neodložljivo, da je uresničenje danes ali jutri gotova stvar, ker to apodiktično zahteva narodni interes Hrvatov kakor Slovencev.

Kar ostane potem še drugih jugoslovanskih poslancev, bodo igrali ulogo disidentov. Ne preostaja jim drugo, nego konstituirati se kot to, kar so: kot liberalna stranka. In tako bo **javnost** vladala in iz jasnosti bo izvirala narodni napredek v blagor hrvatskega in slovenskega ljudstva.

Dani se!

Državni zbor.

Dunaj, 27. novembra.

Ljudska stanovanja.

Včeraj je zbornica po deveturni razpravi sprejela načrt zakona, ki zagotavlja državno poroštvo in tudi posojila za cenena ljudska stanovanja. Ta misel je že stara, sprožil jo je zopet draginjski odsek. S tem zakonom naj bi se dosegel dvojen namen. Ljudem se da prilika dela in zaslužka in preskrbe cenejša ljudska stanovanja.

V ta namen se ustanovi v ministrstvu za javna dela poseben zaklad, v katerega se bodo stekali državni prispevki, in sicer: Prihodnji dve leti skupaj 1.500.000 K. 1913. leta 1.300.000, 1914. leta 1.500.000, 1915. leta 2.200.000, 1916., 1917. in 1918. leta 2.500.000, 1919. in 1920. leta 3.500.000 in 1921. leta 4 milijone, vsega skupaj 16 milijonov kron.

sem daleč, daleč pri Mavrih na Španskem. Vse njihove vednosti sem preštudiral in vseh njihovih umetnosti sem se naučil. Bil sem na dvoru kalifov v Kordovi in videl sem palače iz alabastro in palmove vrtove. Sedaj se pa vracam domov in s sabo prinašam najdražjo iznajdbo španskih saracenskih učenjakov, takozvani kamen modrijanov. Jaz ti znam iz vsake reči narediti zlato, samo ako hočeš. Ali hočeš?«

Cestar ga je gledal začudeno. Ko je stranski človek nehal govoriti, je prikel spet za svoje orodje in tolkel dalje kamenje ter rekel med delom počasi:

»Kaj govoris o jeseni? Poglej okrog in videl bodeš, da vlada v prirodi najbujnejša pomlad in slavec se že oglaša v grmu za potokom. Izbij si vendar iz glave svoje sanje o jeseni in o zlatu in o saracenskih kalibrih!«

Stranski človek ga pa vpraša še bolj vsiljivo:

»Ali hočeš zlata? Povej, koliko naj ti ga naredim, da ti ga ne bo preveč. Zlato je težka stvar, ti pravim, in človek se lahko nad njim zadavi.«

Cestar je postajal nepotrpežljiv in odgovoril je hladno:

»Ga boš pa drugič, ko bova imela več časa. Danes se mi mudi stolči tolkamenje.«

Iz tega zaklada bodo dobivala posojila stavbena društva, okraji, občine in druge korporacije ali pa državna poroštva za posojila pri denarnih zavodih. Posojila in poroštva bode vlada dovoljevala le proti vknjižbi do 90% skupne vrednosti posameznih stavb. Natančne določbe o obrestni meri, poroštva, nadzorstva zaklada in gradenj bode vlada izdala v posebnem statutu.

Ljudska ali mala stanovanja v zmislu tega zakona so: Družinska stanovanja z eno sobo, čumnato in kuhinjo do 80 štirjaških metrov: samski domovi, to so poslopja s stanovanji za samec z eno, kvečjemu s tremi ležišči; prenočišča z ločnimi ali skupnimi ležišči. Vsa ta stanovanja morajo odgovarjati stavbnim, zdravstvenim in nravnopolicijskim zahtevam.

V skupno vrednost stanovanj se bode všečevala tudi vrednost stavbišč, malih delavnic in gospodarskih poslopij.

Vlada bode dajala poroštva v razmerju gotovine v zakladu; skupna svota poroštov ne sme presegati 200 milijonov.

Občekoristna stavbena društva so po zakonu, ki svojim članom izplačujejo kvečjemu po 5% dividende od vplačanih deležev.

Državni zaklad za stanovanja ima pravico, da v varstvo svojih posojil odkupuje dotična poslopja in kupuje tudi stavbišča, ki jih potem razprodaja občekoristnim društvom in tudi zasebnikom za ljudska stanovanja.

Obrestna mera za državna posojila ne sme presegati 4%.

V ministrstvo za javna dela bodo nastavili poseben stanovanjski svet, poleg tega se morejo ustanoviti krajevni stanovanjski odseki.

Pomanjkanje mesa.

V torki bode zbornica razpravljala o predlogih draginjskega odseka glede pomanjkanja mesa. Odsek predlagata:

1. Vlada se pozivlja, da dovoli uvoz argentinskega mesa do konca leta 1911.

2. Vladi se naroča, da preskrbi na pravice, ki omogočijo hiter prevoz tega mesa in porazdelitev tudi na manjša mesta.

3. Vlada naj takoj vse potrebno ukrene, da povzdigne poljedelstvo, osobito živinorejo.

4. Vladi se naroča, da predloži načrt zakona, ki bode organizovali trg za poljedelske pridelke ter varoval kon-

sumenta in producenta.

5. Vlada naj zniža tarife za dovoz vsakdanjih živil, posebno mesa, mleka in zelenjave.

6. Vlada naj hitro sklene trgovinsko pogodbo z Argentinijo.

Manjšina v odseku (socialni demokrat) je zahtevala, naj vlada dovoli neomejen uvoz argentinskega mesa in začasno razveljavlja carino 30 h do kg. Večina je ta dva predloga odklonila, ker ni upanja, da bi v to privolila ogrska vlada.

V državnem proračunu za 1. 1910 je v proračunu 2467 kron za **dva živnozdravniška asistenta**.

Za 1. 1911 pa je tudi le za **dva asistenta** v proračunu **3133 kron**.

Posl. Pišek

je interpeliral ministra notranjih zadev zaradi samonemških napisov (kazipotov) na okrajnih cestah v konjiškem okraju. Tam je 99% Slovencev in nemški kazipoti samo žalijo in izlivajo Slovence. Isti poslanec je vložil nujni predlog za pomoč po toči hudo prizadetim občinam v konjiškem in slovenjebistiškem okraju.

Poslanec Jaklič

je zahteval podpore za bedno prebivalstvo v občinah Banjaloka, Far in Osilnica.

Interpelacije poslanca Gostinčarja.

Interpelacija na domobranskega ministra zaradi vpoklicanja rezervistov k vojaškim vajam ob času, ko posiljajo na žetveni dopust aktivne vojake.

Interpelacija na domobranskega ministra zaradi odškodnine kmetovalcem zaradi strelnih vaj v Begunjah pri Cerknici.

Interpelacija na ministra javnih del, zaradi ureditve službenih in plačilnih razmer in zaradi draginjske dolklade pisarjem pri rudniku v Idriji.

Interpelacija na voditelja poljedelskega ministrstva zaradi ceneje odjade lesa izdelovalcem lesnih izdelkov v Črnom vrhu pri Idriji.

POGAJANJA MED ČEHII IN NEMCI NA DUNAJU.

Bienerth je povabil češkega višega maršala dr. Urbana in načelnika »Češkega kluba« dr. Fiedlerja na razgovor v torki glede na nadaljnja pogajanja med Čehi in Nemci.

POLJAKI PROTI VLADI.

Iz poljskih virov se poroča, da so Poljaki zopet jako nezadovoljni z Bi-

valci, ki bodo s hrepenečo dušo vscravali skrivnosti kraljeve znanosti alkinijske.

Stranski človek je šel in šel dalje po prašni poti in je prišel do mesta, kjer so pastirji pekli krompir kraj pota. Vsedel se je k pastirju poleg ognja, utrujen in izmučen, ter si položil roke v dlanju. Pastirji so gledali začuden in boječe prišleca, se široko odmaknili od njega in nikdo ni imel poguma vprašati ga, kdo je in odkod.

Slednjič dvigne stranski človek glavo in pogleda po pastirjih:

»Ali me ne poznate?«

Pastirji odkinjajo začudeno.

»Seveda me ne poznate! Jaz sem tuje med tuje in nikdo me ne pozna več v mojem rodnem kraju. Bil sem mlad in kipeč, ko sem šel od tod in sedaj sem star in utrujen, ko se vračam. Neugnana želja me je gnala v tujino. Najti sem hotel kamen modrijanov, oni čudni magisterijum, ki zdravi vsako bolezen in spreminja vsako stvar v zlato. Ni mi bilo mar ne časa, ne truda, ne napora, samo da bi utesil svojo perečo željo in si pridobil oni prečudni kamen. Sedaj se vračam domov star in zlomljen in utrujen in s sabo prinašam čudodelni magisterijum. Hotel sem se vrniti velik in slaven in mogočen, kakor junak v pravljici.

LISTEK.

Stranski človek.

(Slovenska narodna pravljica.)

Stranski človek je šel po poti, ki pelje v vas. Pogledal je okrog in viden je, da zahaja solnce in odpada orumele listje, po polju pa veje jesenski hlad.

Stranski človek je šel s počasnimi koraki in gledal pred se v daljavo, kdaj bo zapazil dimnike domače vasi.

Pri cesti je stal cestar in tolkel kamenje.

Stranski človek je prišel do njega in ga vprašal:

»Dober dan, stric!«

»Bog daj!« odgovoril je cestar in tolkel dalje kamenje.

»Mož me ne pozna,« mislit si je stranski človek ter ga vprašal: »Ali me poznate?«

»Menda vender,« je rekel cestar. »Saj ste vi tisti človek, ki je šel iz naše vasi, ko je bila še pomlad in je zeleno listje, a po gričih so veli južni vetrovi.«

»Dà, jaz sem tisti človek, ki je odšel v svet pred dolgimi, dolgimi leti. Sedaj se vrača spet domov uživat iesen. Bil

linskim in sicer z ozirom na to, ker vlada ne namerava zgraditi že po postavi sklenjenih kanalov.

OBOJENE ANGLEŠKE DEMON- STRANKE.

Policjsko sodišče je obsodilo 21 tistih demonstrantk, ki so demonstrirale za žensko volivno pravico pred stanovanjem angleškega ministrskega predsednika. Dve demonstrantki, ki ste metali kamenje v Asquithova okna, ste dobili ena dva, druga en mesec zapora. V zapor so bile obsojene tudi vse ostale demonstrantke.

RUSI IN NEMCI V PERZIJI.

Ob carjevem obisku v Potsdamu sta se dogovorila ruski car in nemški cesar z ozirom na Perzijo, da izpolniti Nemčija Bagdadsko železnicu v Perzijo.

Bosanske stvari.

Pri zadnjih občinskih volitvah v Sarajevu je domalega zmagala lista onih življev, ki so izključeni iz sedanjega sabora oziroma njegove večine, t. j. lista mohamedanskih samostalcev pod vodstvom bivšega župana Esad ef. Kulovića in pa katoličanov izven Zajednice. V saboru, kakor znano ni nobenega moh. samostalca, marveč sami šerifovci, t. j. pristaši Šerifa Arnavutovića, ki je hrvaškim katoličanom zelo nasproten, pač pa prijatelj Srbov; dalje so v saborski večini poleg Srbov hrvaški zajedničarji pod vodstvom dr. Mandića. Ker je slednji pri zadnjih občinskih volitvah stal v vrstah šerifovcev in Srbov ter delal proti nasprotni hrvaški in Hrvatom prijazni listi, se je zelo zameril celo mnogim zajedničarjem. Postal je nemogoč kot vodja Zajednice ter je tudi odstopil kot predsednik iste. Na njegovo mesto je izvoljen dr. Sunarić. Baje sedaj sporazum med Hrv. Kat. Udrugo in Hrv. Nar. Zajednico ni izključen. — Oficijozen sarajevski list prinaša vest, da bo za župana v Sarajevu imenovan (po sarajevskem obč. statutu imenuje župana in podžupana vlada) Esad ef. Kulović, za podžupana pa dr. Mandić. »Hrv. Dnevnik« piše z ozirom na to, da je bil dr. Mandić izvoljen z golj z glasovi šerifovcev in Srbov in je zanj glasoval od 1100 katol. volitvev le pet odstotkov, da nikakor ne gre, da bi Mandić postal podnačelnik.

Sabor redno zboruje, a posebnega zanimanja za delo ni med poslanci, ki zelo malomarno obiskujejo seje. To se je zlasti pokazalo v seji dne 24. t. m., ko je prišla na dnevnii red prošnja poslanca Kovačeviča za dopust. Poslanec Jankiewicz je ob tej priliki grajal malomarnost poslancev, predsednik pa je konstatiral, da je sabor nesklepen, ker je samo 32 poslancev navzočih. Seja se je prekinila; čež nekaj časa se je nakapalo do 37 poslancev in kasneje do 45, nakar se je seja nadaljevala. Pri glasovanju je bila nato Kovačevičeva prošnja odbita.

VIHAR V BOSENSKEM SABORU.

V sobotni seji bosanskega sabora je prišlo do zelo burnih prizorov vsled odgovora vlade na razne v saboru

Mislil sem, da bom udaril s pestjo ob goro in gora se bo zamajala, stopil na rodna tla in zemlja se bo pod mano tresla. A sedaj sem star in slab in truden in od vseh svojih visokoletečih sanj mi ni ostalo ničesar, kakor kamen magisterijum. Z njim lahko izpremenim celo vašo vas in ves svet naokoli v čisto zlato.

Ali hočete zlata, čistega zlata? Lahko vam ga nasujem na perišče, na polne klobuke. Dajte mi samo en pečen krompir, samo en krompir za klobuk čistega zlata.

Kaj se umičete in kaj me gledate tako začudeno? Saj sem vaš rojak in dete vaše vasi. Med menoj in med vami ni drugega razločka, kakor da sem jaz umetnik in posedujem prečudni kamen magisterijum, ki zdravi vsako bolezen in izpreminja vsako stvar v zlato. Dajte mi samo en krompir za perišče suhega zlata, kajti grozno sem lačen. Vi še ne veste, kaj je zlato! Z zlatom lahko stresate gore in teptate zemljo. Ljudje vas bodo slavili in se vam klanjali in vam brali vsako misel in željo iz oči. Vsako koprnenje srca in vsako poželenje duše uspokojilo vam bo moje zlato.«

Pastirji se pa odmičajo še dalje od ognja in gledajo s čudnim strahom na prišleca. Tuječ jim pa govori dalje:

»Nikar se ne bojte! Nisem v zvezi s škratom in ne s čatežem. Svojo vednost sem si pridobil pošteno z lastnim trudem in krvjo. Moja skrivenost je plod mojega lastnega neumornega napora in brezsenih noči. Pridite bližje k meni, povedal vam bom čudne povesti. Bil sem v staroslavni Kordovi, ki ima tisoč vrat in štiri tisoč stolpov, učil sem se

sprejete interpelacije. Ko je predsednik Bašagić vprašal, ako sabor sprejme odgovor vlade na znanje, je poslanec Kočić opetovan zaklical: Ne, to je vladna brezobraznost ter bil po pultu. Seja se je prekinila; ob nadaljevanju je izjavil predsednik, da sabor po sklepnu predsedstvu odslej ne bo več vprašan, ajo jemlje vladne odgovore na znanje, marveč se bo vsak vladin odgovor po prečitanju odkazal proračunskemu odsek. — Vladno poročilo, da je na merodajnem mestu zastopala želite, ki jih je glede avstro-ogrskih banke v saboru izrazil poslanec Somogyi, je bilo s priznanjem vzeto na znanje. — Neko poročilo pravi, da bo bosenski sabor z ozirom na katoličke in mohamedanske praznike 10. decembra odgoden in bo sklican zopet sredi januarja prihodnjega leta.

Slovensko gledalište.

»TAT VSEH TATOV.«

Vendar enkrat igra, ki jo pisatelja imenujeta sicer komedija, a je burka v pravem pomenu besede. Tu ni tistih dolgočasnih francoskih pikantier in frivolnih šal in nemogočih situacij! Zato je igra gotovo vsem ugajala. Snov je zajeta iz kriminalistike in igra v njej ljubezen skoroda prav minimalno ulogo. Surovosti in banalnosti ni v igri, seveda burka ostane burka in vsebuje gotovo par vprašanj, a je burka višje vrste! Njena uprizoritev bi tudi v nedeljo popoldan ne bila odveč. Tehnično je zgrajena prav dobro in deluje s prav originalnimi sceničnimi triki. Prav da se je uprizorila, ker za nas je suhi, angleški humor vse bolj prikladen, kot francoske rakete. Režija je bila vestna, samo tempa prvega dejanja je bil odločno prepočasen. Čemu se je pričela šele ob tričetrt na 8. uro, in zakaj se piše, da je konec ob 10. uri, če se je res končal po tričetrt na 11. uri. Tudi pavze so duhomorno dolge, dasi se oderske slike ne menjavajo. Igralo se je vobče prav dobro. Veseli nas, da moremo topot Nučiča (Arsena Lupin) pohvaliti. Igral je naravno in ni imel nobene običajne hibe, patosa, stokanja itd. Posebno nam je ugajal njegov diabolski smeh in res prav dobra mimika. Vreden partner je bil Guerhard (Bohuslav), ki je s svojo cinično mernostjo dosegel velik uspeh. Maska je bila pa preveč japonska. Njegove umerjene kretnje in nepretiranost sta v soigri z Nučičem koncem III. dejanja dosegli višek večera. — Sonja (Šetřilova) je bila v svoji sicer malobesedni, a težki vlogi docela umetnica. Samo včasih preveč hlasta in postane težko umljiva. Momenti, kjer je imela duševne boje, je igrala naravno, diskretno in z neko eleganco, ki je na ljubljanskem odru nismo vajeni. Germaine (Winter) je uloga, ki je samaposebi, da rabim tehnični izraz »pes«; da je Winterova napravila iz nje več kot pisatelja, ji štejemo v nemalo priznanje. Povhetov sodnik se je gibal v mejah dostojnosti in bil verjetna figura; Verovškov Gour-

na dvoru kalifa Abd-ur-rahmana, v palaci Accahra, ki ima štiri tisoč petsto marmornatih stebrov. Nikdo mojih rojakov še ni bil tam in nikdo še ni študiral skrivnostne knjige tabola smaragdina, katero je napisal pred tisoč leti v Egiptu učeni Hermes Trismegistos. Jaz sem jo čital in sem se naučil iz nje kraljico vseh ved, znanost nad znanostmi, deviško alkimo.«

Medtem ko je tuječ še govoril, se je najpogumnejši izmed pastirjev približal ognju toliko, da je z dolgo palico pobral iz njega pečeni krompir, potem se je pa naglo oddaljil k svojim tovaršem, ki so med tem od daleč in plašno gledali na čudnega tujca. Potem so si razdelili krompir in izginili na planjavi.

Zdaj je stranski človek zakričal tako bolestno, da je jek njegovega glasu odmeval od jasnega neba. Prijet se je z obema rokama za obliko na prsih in jo poteznil narazen, kakor da bi se mu bolesti dušilo v prsih srce. Potem se je vrgel na svobodno zemljo s prsimi navzdol, kakor da bi si hotel s hladno prstjo matere zemlje ohladiti pereči žar svoje duše.

»Torej niti enega pečenega krompirja za vse, kar sem si tekom celega napornega življenja pridobil v daljni tujini. Kaj mi pomaga čudni kamen magisterijum in vsa vednost saračenskih učenjakov! Domovina tega ne potrebuje in ne ve ceniti njegove vrednosti.«

Stranski človek vstane in gre dalje po poti, ki pelje v vas.

(Konec sledi.)

nay je izrastel iz rutine in slabo študirane uloge, Molekov Firmin kreacija, ki se je dvigala nad srednjo mero in bila dober tip. Danilov Charolais nam je ugajal, ker je bil samostojno ustvarjen in ne šablonski. Vse ostalo je epizodnega značaja.

TANNHÄUSER.

Po preteklu skoro desetih let je dobil na našem odru zopet enkrat prostora Wagnerjev »Tannhäuser«. Silno krasno delo silnega in plemenitega duha. Hiša je bila sicer natlačeno polna sinoči in odmevala ploska, toda pravega navdušenega razpoloženja za Wagnerjevo stvar ni bilo čutiti, čemur je bila deloma tudi pomanjkljiva predstava kriva, pretežno pa nepoznanje bistva Wagnerjevih del in njegovega duha. Bučeče reklame se je sicer dosti delalo in celo kapelnik in režiser gosp. Reiner (?) je napisal v »Narodu« nekak uvodnik k »Tannhäuserju«, vendar se je osredotočila vsa reklama na eno osebo — gosta g. Foedralspergovo, kar odločno grajam. Umetnost je bila a priori potisnjena v ozadje, osebni kult pa v ospredje. V informacijo širšega občinstva podamo tu na kratko pomen in bistvo Wagnerja in njegovih del sploh.

Rihard Wagner, roj. 1813 v Lipsiji, bil je pesnik in skladatelj obenem. Tekom svojih studij je spoznal degeneracijo človeštva, umstveno nazadovanje, uvidel, kako je takrat bila vsa opera umerjena na vnanji blešč, kako se je vedno bolj v njej zanemarjala etična stran. V tem spoznanju je vstal in stvarjal dela, katera preveva vsekozi globoko krščansko preprčanje, ki jasno spričujejo tendenco tega izrednega duha — odrešenje človeštva, ki ga je pričakoval iz transcendentalnega idealizma.

Idealna ljubav naj bi preko čutne ljubavi v resničnem pojmovanju krščanske ljubezni rešila človeka iz njegove propalosti. Kot mislec, pesnik in glasbenik si je Wagner potom umetnosti stavil nalog, zblizati človeštvo in religijo. Iz teh dveh faktorjev je upal na regeneracijo človeštva. Osche, podobe in dogodki v njegovih »muzikalnih dramah« (tako sam nazivlje svoja dela), kakor jih vidimo na odru, so vtelesene ideje človečanstva, one niso individualno omejene, historične prikazni, nego reprezentanti narave in človečanstva, kakor jih nudi nemški mitus ali pravljica. Petje v Wagnerjevih operah je umevalo le kot sredstvo za izraz tega, kar hoče Wagner povedati srcu in duši, ono ne služi zabavi in nasladi.

Ta samisel Wagnerjevih del pa pomenja popolen obrat v tačnici umetnosti in Wagner postane reformator. On stremi za tem, da bi bila opera nepretrgana deklamacija, izogibljive se vsemu, kar moti in zadržuje dejanje, zato ne piše arij, duetov itd., ki so zase zaključeni. Pač pa obogati recitativ na škodo arije. Istotako so zbori v organični zvezi z vsem delom. Novodobno naziranje Wagnerjevo zadobi v strogem pomenu in smislu konkretne oblike šole v »Lohengrinu«. V prejšnjih delih prevladuje tačnici okus. »Rienziju« se pozna Meyerbeer, »Letečemu Holandcu« Weber in Marschner, pa tudi »Tannhäuserju« je poznati še mnogo »absolutne« glasbe. Pozneje pa se je Wagner odresel sodobne operne forme ter krenil svojo pot. Sicer je doživel s svojo novotarijo dokaj bridkosti, ali njegov silni duh in energija sta mu pripomogla do uspeha. Pač ne smemo pozabiti, da sta se zanj zavzela bavarski kralj Ludovik II. ter slovenski glasbenik Liszt. Ravnost »Tannhäuser« je leta 1860 trikrat propal v Parizu, dasi je tako krasen po vsebinski in glasbi.

V njem sta v konfliktu čutna in idealna ljubezen. Zadnja zmaga.

Elizabeta se zavzame za Tannhäuserja, viteza in pevca ter v svoji veliki ljubezni, sluteč, da je na poti v Rim, kamor je šel po odvezo k papežu, izginil in da ga več ne bo, umre. Kakor pomeni »Leteči Holandec« zvestobo do groba, tako pomeni »Tannhäuser« ljubav do smrti.

O predstavi sami sledete: Na vrhu je bila gca. Nadas. Ona je takoreko predstavo rešila. Prav dobre partnerje je imela v gg. Peršlu, Bukšku in deloma g. Križaju. Priznati moram g. Nadas, da nas je odškodovala za njeno absenco in za vse operetne nesmiselnosti, ki smo jih moralni ta čas požirati. Bila je premišljena in sigurna v igri in petju, jasna v izgovoru. G. Peršl je v zadnjem dejanju nekoliko preveč pritajeno pel, sicer pa je za g. Nadas prvi na mestu. Pri g. Bukšku moram znova obžalovati, da nima šolnega glasu, drugo bi bilo v redu. Tuji g. Križaj je ugajal. Nasprotno g.

Kadžabek, ki je pel hlastno in malo estetično. Tenorist g. Waszmut, žai, sinoči ni bil na mestu. Igral sploh ni, pel pa nekaj nerazumljivega in se to ne siurno. Naj bi se malo bolj potrudil v tej ne lahko pa hvaležno izpeljivi vlogi. Kot gost — Venera je nastopila. Foedralspergova. Njena postava ogovarja popolnoma in to je bil najbrž prvni nagib ravnateljstva za to gostovanje, kateremu je ono samo vnaprej žeriralo umetniški uspeh. Glas g. Foedralspergove je ljubek, a majhen, njen nastavek v višini neravni, v spodnjih registrih dober. Tudi govor ni brez hibe. Igra pa je bila resa decentna, a premašila strastna. Ta Venera bi bila kmalu blažja nego Elizabeta. To je moja čisto odkrita in nepristranska sodba o umetnici Foedralsperg, kakor se jo je oznanjalo. O dilematki bi se dalo govoriti drugače.

Režija je bila v rokah kapelnika g. Reinerja. Žalostno — ni ga Slovenca, ki bi hotel in mogel izvesti to, kar je sinoči tuje. G. Reiner se je sicer resno potrudil, da bi iz teh skromnih moči kaj poštenega spravil skupaj. Krepko oporo je pa imel le v orkestru, kjer je seveda največ muzikalne intelligence; deloma na odru kot je zgoraj povedano. Zbor ni bil za nič in bi potreboval še vaj, inscenacija pa je bila hvalevredna.

A. S.

Abstinencni vestnik.

a) **Zimska sezona.** Pričela se je zimska sezona, v kateri se zopet oživi društveno življenje. Oživeti mora tudi agitacija in organizacijsko delo za abstinenco. Naši krožki morajo zopet prirejati sestanke in seje. Važnejše sklepe in dogodek z našega polja naj se sporoča odboru v Ljubljano. Poštno skrb je treba obrniti šolam, in sicer srednjim šolam, pa tudi ljudskim. Zlasti bi bilo dobro zanesti našo stvar tudi na dekliške šole. Vzgojiti se mora popolnoma nov zarod, ki ne bo zrastel v alkoholnih tradicijah. Naša glavna naloga mora biti: Vrzimo se na mladino. V vsakem izobraževalnem društvu in v vsakem odseku Orla bi moral biti krožek abstinencov. »Zlata Doba« mora biti v vsaki čitalnici.

a) **Abstinencno gibanje v Ameriki.** »Ave Maria«, katoliški slovenski list za izseljence, poroča v zadnji številki o velikanskem zborovanju katoliških abstinencov v Ameriki tako-le: Glavni letni shod »Unije katoliške popolnih abstinentov« je bil meseca avgusta v Bostonu od 10. do 15. v mesecu. Shod je bil jako sijajan. Nad 2000 delegatov iz vseh strani sveta je bilo na vso. Iz Chicago je pripeljal delegata poseben vlak. Posebno so se odlikovali župljani č. oo. pavlistov, ki so vodili vsega gibanja. Konvencijo je otvoril apostolski delegat nadškof Diomedes s slovensko pontifikalno mašo v katedrali in nadškof bostonski O'Connell je imel slavnostni govor na delegate. Po maši uvrstili so se delegatje in katoliška društva v velikansko in impozantno parado. Sli so po najznamenitejših ulicah mesta do zborovalne dvorane. Druga parada je bila prvi dan zvečer, katero so se udeležili samo popolni abstinenti, to je taki, ki nikdar ne pijo nobenih vpijanljivih pijač; bilo jih je nad 10.000 v vrsti. Sveti oče so poslali svoj poseben blagoslov zborovalcem in izrazili željo, da naj bi se vsepovsodi širila krščanska čednost treznosti in zdržnosti. Zlasti v sedanjih časih, ko se polastuje človeštva vsespolna boleznen. Uživajmo! Če je bilo kaj Slovenec med delegati, ne vemo. Zeleti bi pa bilo, da bi se tudi med nami Slovenec razširilo to gibanje. O, saj vemo, koliko zla povzročuje med nami nesrečna pijača. Koliko družin v starem kraju zastonj pričakuje pisma od ljubega atega, ker se je vtopil revež v pijači! Koliko poštenih mladeničev, ki so prišli sem dobr in pošteni, uničila nam je pijača! Da, najkruterji vladar sedanjega sveta je ravno alkohol! Zahteva najstrašnejše človeške žrtve, uničuje brezravnno cele družine, uničuje neusmiljeno cele robove, drži v kruti sužnosti krepke može, žene, mladeniče, celo dekleta in počenja grozne reči z njimi. Meče jih po cestah, pobija jih, strelja jih, razdira zakone, uničuje družine, pusti lačne tisoče otročice, jemlje jim čut poštenosti, čut ljubezni jemlje sramežljivost. In pri vsem tem zahteva še od vsakega človeka! Zato bo in upor proti takemu krutnežu, in si cer bo na celi črti!

na ta način vsem znati, kako čast je dosegel. Letos so nekateri tovariši Daničarji opustili to nespatmetno razvadilo in tisti denar, ki bi ga bili sicer zapili, dali v organizacijske namene slovenskega katoliškega dijaštva. Tako je daroval g. star. dr. J. Adlešič 10 K za »Slovensko Ligo kat. akad.«, 10 K za znanstveni klub v »Danici« in 10 K za pravni klub v »Danici«. G. star. dr. Mirko Božič je daroval 10 K za »Slovensko Ligo kat. akad.« G. star. dr. Kulovec 10 K za »Slovensko Ligo kat. akad.« G. voj. kurat v Möllersdorfu pri Dunaju, Šilchan ob prilikom promocije gospoda M. Božiča 10 K za »Slovensko Ligo kat. akad.« — To je praktičen antialkoholizem; tega naj bi posnemali vsi vprek, ki bodo v bodoče doktorirali!

a Upliv alkohola na duševno delovanje človeka. Profesor Kraepelin je na podlagi številnih poizkusov dognal, da se zmanjša duševno delovanje človeka takoj, ako zavžije dvajset do trideset gramov alkohola. Sprememba se pokaže že pri malih množinah sedem do petnajst gramov. Dr. Smith je preiskaval, kako dolgo traja tako izprememba v duševnem delovanju pri majhnih množinah, ki se splošno smatrajo za zmerne. Prvih šest dni je duševna zmožnost naraščala, to pa le kot posledica neprestane vaje. (Na primer pri učenju se števil na pamet.) Od sedmega do osemnajstega dne se je dajalo taki osebi po štirideset do osemdeset gramov alkohola na dan v majhnih množinah in tako zredčenih. Poizkušnja se je vršila šele osem do dvajset ur po zadnjem uživanju. Toda kljub temu, da je vaja vedno napredovala, je bil uspeh vendar od dne do dne manjši. Od devetnajstega do 25. dne se ni dajalo več alkohola in duševna zmožnost se je takoj zboljšala. Ko se je pa 26. in 27. dne zopet dal alkohol, je takoj zopet padlo duševno delovanje. Podobne izkušnje z istim uspehom so se naredile tudi pri bolj praktičnem delu, na primer pri tiskarskih stavcih.

Dnevne novice.

+ Občni zbor »Zveze Orlov« in javna telovadba. Včeraj dopoldne in popoldne se je vršil v »Unionu« občni zbor »Zveze Orlov«. K skupni službi božji so odkorakali Orli korporativno ob 8. uri zjutraj v kapelico Alojzijevšča, kjer je imel pridigo in sv. mašo drž, in dež. poslanec dr. Krek. Pri maši je pel moški zbor glasb. društva »Ljubljane« pod vodstvom pevovodje g. A. Svetka. Po cerkvenem opravilu je bilo celo dopoldne zborovanje v dvorani »Uniona«, ki so se ga udeležili dr. Krek, dež. odbornik dr. Pegan, podpredsednik S. K. S. Z. Luka Smolnikar in drugi. Zastopani so bili v velikem številu kranjski, goriški in šajerski Orli. Govoril je tudi dr. Krek, česar izvajanja so zborovalci sprejeli navdušeno z odobravanjem. Ob 6. uri zvečer se je vršila javna telovadba udeležnikov mladeničkega tečaja, ki je trajal zadnja dva tedna v Ljubljani. Telovadba je nadvse izborna izpadla, občinstvo je telovadce burno aklamiralo in posipalo s cvetjem. Nadvse so ugajali marmornati kipi, zlasti pa koččna alegorična skupina, ki je predstavljala »Slov. krščansko-socialno zvezco«, v kateri se združujejo vsi sloji slovenskega ljudstva. Telovadbo je posetil med drugimi odličnjak tudi načelnik V. L. S. dr. I. Šusteršič, ki ga je občinstvo živahnno pozdravilo. Pripomniti moramo še, da so pri včerajšnji telovadbi nastopili samo člani zunanjih telovadnih odsekov. Zvezi Orlov moramo le čestitati na uspehih. O občnem zboru Zveze Orlov in javni telovadbi primešemo še daljše poročilo.

+ Neoslavizem v konkuru! Pro-
pad Kramarja pri kandidaturi za načelnika novega edinstvenega češkega kluba v državnem zboru, pomenja popolni poraz najmlajše politične fantazije: »neoslavizma«. Nobenega dvoma ni, da velika večina čeških poslancev obsoja takozvani »neoslavizem«, ali vsaj o njem ničesar vedeti noče. Zato je moral pasti Kramarj kot »oče neoslavizma«. Kramarj ima to tolažbo, da je padel za veliko idejo, t. j. za idejo, katero je on smatral za veliko in kateri je sledil s poštenim idealizmom. Ne moremo pa pri tej prički prezreti smešne figure v neoslovenski aventuri — bivšega ljubljanskega župana Hribarja. Tega seveda ni vodil noben idealizem (tega g. Hribar ni nikdar poznal), temveč vodile so ga bolj posvetne misli na veliko slovensko banko, kjer bi zasedel »On« krmilični sedež upravnega svetnika ali pa se kake višje šarže. Taka šarža ni nikdar »brez nič«. Pri Hribarju rodi vsaka »ideja« vsaj eno

»banko« in vsaka taka banka rodi vsaj enega upravnega svetnika, ki se piše za Hribarja. Iz vsega skupaj ne bo nič. Vse je padlo v vodo in ubogi Hribar se je obrnil do bližje ležečih »idealov« doli v Bosni, kjer sije solnce Burianove milosti . . . »Neoslavizem je mrtev, Burian pa še živ« — to je najnovejša idealna parola bivšega ljubljanskega župana.

+ Zborovanje S. L. S. se je vršilo včeraj v Mirnipeči pred obilnim številom somišljenikov. Dr. Božič je očrtal demokratično delo S. L. S. in nato razločil občinski red in občinski volivni red ter pozivjal k ustanovitvi izobraževalnega društva. Razpoloženje za tako društvo je ugodno.

+ Shod zaupnikov S. L. S. novomeškega okraja je zaradi nenadnih ovir preložen na prvi ponedeljek meseča januarja.

+ »Riečki Glasnik« vržen izpod bratove strehe! Parkrat smo že poročali, kako reški municipij pregaanja hrvaški neodvisni list »Riečki Glasnik«, česar uredništvo se je zato preselilo na Sušak. Sedaj pa je najhujše pregajanje poštene hrvaške besede nadkrihil rodni brat: »Riečka Dionička Tiskara«, ki je doslej tiskala »Riečki Glasnik«, je nenadoma vrgla list na cesto 24. t. m. popoldne, ko je bil list že stavljen, je upraviteljstvo naenkrat ustavilo delo in odreklo nadaljnjo tiskanje lista, dasi je imel »Riečki Glasnik« v pogodbi enomesečno odpoved. Uredništvo pa so za eventualno daljno tiskanje stavili pogoj, da se zdrži vsake polemike z reškim (Supilovim) »Novim Listom«, ki je last iste tiskarne. List bi seveda moral molčati tudi k vsem lopovstvom, ki se gode v češki hrvatsvu od mažarstva in lahonstva, prav tako kakor molči k vsemu temu tudi reški »Novi List«, ki piše o vsem mogočem v zunanjem svetu, domačih nečednosti pa se ni z lasom ne loti. Vrli »Riečki Glasnik« je nato izšel na eni strani v Merkurjevi tiskarni v Reki, kjer uredništvo poroča in razkrinkuje mogočnjake v Dionički Tiskari ter ob enem slovesno izjavlja, da »Riečki Glasnik« tudi sedaj ni na prodaj in bo izhajal tudi v naprej kot neodvisen in pošten hrvaški list.

+ Nemci in ljudsko štetje. Nemci se pripravljajo na vse kriplje, da bi ljudsko štetje izpadlo v prihodnjem letu, kolikor mogoče ugodno ranje. Pri ljudskem štetju se hočejo Nemci posluževati nepostavnih sredstev in to na organiziran in skrajno nesramen način. V dokaz temu je pismo, ki ga je ponatisnila praška »Union« in ki ga je postal konzulat deželnega kulturnega sveta v Pragi K. J. Höfller neki občini na Češkem. Pismo je zaupno ter stoji v njem, da je velikega pomena za Nemce na Češkem, ako pri predstojecem ljudskem štetju ne bodo odločevali občevalnega jezika posameznikom uradni organi, temveč domačini, ki so nacionalno (nemško) populoma zanesljivi in so toliko vplivni, da se tudi v dotični občini živeči Čehi priznajo k nemškemu občevalnemu jeziku. Svetuje se v tem pismu, naj v tem oziru primerno posreduje občinski svet pri okrajnem glavarstvu ter tudi navaja ime nekega učitelja, ki bi mogel kot števni komisar slepariti Čeho. Končno se povdarda v pismu, da morajo Nemci stremiti po tem, da se kolikor mogoče malo domačinov izreče za češki občevalni jezik. Torej Nemci hočejo z nepostavnimi sredstvi biti veliki. Tem večja je potem dolžnost oblasti, da vsakovrstnim sleparjem pri ljudskem štetju gledajo na prste. Kako na Češkem, tako bodo Nemci organizirano slepariti tudi na Štajerskem, Koroškem in drugod. Nemški »volksratice in nemška obrambna društva« so tozadoveno uvedla že obširno akcijo, kar nam dokazujejo posamezni slučaji njihove neprevidnosti. Torej pozor!

+ Vojaške vesti. Deželni brambi se pridele 31. decembra neaktivni poročniki Ivan Vrančič, dr. jur., Karel Strunz, Lambert Budan, Karel Doblinger, Ivan Tomec, Konrad Wutscher, Ludwig Terdina, Kuno Hočevar, dr. jur., Franc Degen, Emil Gustin in Rudolf Czelinich 27. brambovskega pešpolka. — Poročnik Vencel Müller, pešpolka št. 24, je prideljen deželnemu orožniškemu poveljništvu v Ljubljani.

+ Red »Pro ecclesia et pontifice« je dovolili cesar nositi deželnemu poslancu g. Antonu Kobiju.

+ Društvo za krščansko umetnost v Ljubljani je imelo v sredo, 23. novembra 1910 odborovo sejo. V razgovor so prišle razne notranje zadeve društva in škofijski muzej, o katerem je poročal ravnatelj prof. dr. J. Mantuani. V oceno je došla skica za altarno sliko sv. Frančiška v franciškanski cerkvi v Ljubljani. Izvršil jo je monakovski slikar Fritz Kunz. Skica se je odobrila. —

Slikar Fritz Kunz je bil rojen 1. maja 1868 v Einsiedelu v Švici. Izobrazil se je v Monakovem. Odločilnega pomena je bilo zanj daljše bivanje v Italiji. Izvršil je že krasne umotvore, zlasti verske vsebine. Reprodukcije in opise njegovih del prinašajo lepe publikacije društva za krščansko umetnost v Monakovem. Priznani estetik in umetnostni zgodovinar dr. P. Albert Kuha sodi o Kunzu, da je po svojih dosedanjih delih v najsprednejši vrsti religiozni slikarjev na Nemškem.

+ Poročilo se je na Dunaju odvetnik g. dr. Stanko Lapajne z gdčno. Vido Lapajne, hčerko okrajnega glavarja v pokoju g. Štefana Lapajneta.

+ Umrl je v Šibeniku v visoki starosti veleposestnik g. Matko Bogdanović, oče tržaškega veletržca g. Ante Bogdanovića.

+ Konec stavke brivskih pomočnikov v Trstu. V predstoječi seji zadruge brivcev - gospodarjev je bilo sklenjeno s 155 glasovi proti osmim, ki so se vzdrževali glasovanja, da se bo brivnice v Trstu, začenši 28. t. m. popolnoma zapralo vsak ponedeljek. Sprejet je bil tudi predlog, naj se interviri pri namestitvu, naj izda naredbo v tem smislu, drugače da se naprosi poslanca, naj se pobriga za uzakonevanje ponedeljskega počitka?! Izvoljena je bila 45članska nadziralna komisija v svrhu, da se bo zares tudi upošteval sklep zadruge. Ta sklep gospodarjev so pomočniki vzeli na znanje in so se vso povrnili k delu.

+ Stavka livarjev je bila te dni v Trstu. Stavka je sedaj končana. Delavcem je bil dovoljen povišek 20 stotink na dnevni mezzi in je bila določena minimalna mezda 3 K 50 v. Stavka livarjev je trajala 102 dni od 19. avgusta do 28. septembra.

+ Za uvedbo četrtega razreda po naših železnicah, se zavzemajo pristaši nemške kršč. soc. stranke na Češkem. Poroča se, da se za to zavzame z vso odločnostjo celotna kršč. soc. stranka. Železniško ministrstvo pa ni posebno naklonjeno IV. razredu, češ, da bi padli dohodki železnic. Nasproti tem pomislek se pa izvaja, da bi IV. razred osobito v lokalnem prometu dvignil izdatno dohodke železniških uprav, ker bi poskočilo število potnikov.

+ Zadružni tečaj v Pagu (Dalmacija) je vodil od 15. do 18. t. m. revizor nase »Zadružne zveze« gosp. F. Ž. Donadini.

+ Svarilo pred cigani. Dalj časa se klati večja ciganska družba po ljubljanskem in litijskem okraju. Družba je že znabili odšla naprej, da bo uganjala svoje »delo« tudi drugod. Usiljuje se cerkvenim predstojništvom in nadleguje v župniščih za popravo kovinastega cerkvenega orodja in enakih predmetov. Ponujajo varščino v dvomljivem denarju, da ložje človeka presepijo, kazijo knjižice, kaj so dobili tu ali tam v popravo. Izkazujejo se za kollarje in piačajo patent za enaka dela. S takimi rečmi človeka zapeljejo, da jim veruje in ga vjamejo; vse to delajo po dobro premišljenem načrtu. Kjer se oglasijo, vsak najboljše storii, da jih takoj odstrani, ker so silno držni in usiljivi. Ce dobijo priliko, grejo sami v cerkev, pokvarijo kako orodje, da bi ga dobili v popravo, naredijo slabo, računijo pa cigansko, tako da človeka gotovo prevarijo; v zvijačah so pa izurjeni mojstri. Torej pozor pred temi ptiči, da se še kdo ne bo prepoznao kesal! Središče te tolpe je nekje v ljubljanski okolici, kjer se že organizirajo maloči polnopni ciganski tabori.

+ Ta vina iz cerkvenih nabiralnikov. Te dni ponoči je neznan uzmivoč v farni cerkvi v Rudniku odprl dva nabiralnika. Tretjega pa ni mogel odpreti in je naredil pri ključavnici 10 kron škode. Neznani tat se je dal ponoči v cerkev zapreti, nakar je, ko je izvršil delo, znotraj odrinil pri velikih vratih zapah ter ušel na prostro. Ker se je od teh vrat že nekaj časa ključ pogrešal, ni izključeno, da si ga je neznan tat prilastil in z njim dobil vhod v cerkev.

+ Zmrznila je 21. t. m. 68 let stará kajzarica Jera Zupan iz Slamnika. Mrtvo je našel Janez Marolt z Bohinjske Bele, ko je šel na planino po seno. Poleg zmrznjenke je ležala košarica, v kateri je bilo en četrt litra žganja. Zupanova so pogrešali že 17. t. m. Rajnica je rada pila.

+ Napaden vojak v Kranju. Desetnika 17. pešpolka Tomaža Režena je sunil v ramo z nožem zahrbtno čevljarski pomočnik Kalinšek brez vsakega povoda. Ranjenca je obvezal dr. Savnik.

+ Zelezniški stroj je skočil s tira včeraj zjutraj v Zalogu pri aranžiranju vlaka. Delali so celo dopoldne, da so srovnavili stroj zopet v tir.

— **+ Mate Vitezovič.** Dne 20 t. m. je umrl na Sušaku dr. Mate Vitezovič, č. kr. višji inženir v pokoju, odličen Hrvat iz Istre.

+ Predsednik višjega deželnega sodišča v Trstu stopi v pokojo. »Reichspost« poroča, da stopi predsednik višjega deželnega sodišča v Trstu, g. Avgust Jakopič, v najkrajšem času v pokojo.

+ Sled za volkovi je dobil nek kmet na kočevsko-hrvaški meji. V Dolgi vasi v kočevskem okraju pa je prišel v mraku volk nad psa, ki je bil priklenjen pred hlevom, a ga je kmet prepodil, drugi dan pa je zver zopet prišla ter psa napadla.

+ Sarajevo ima po najnovejšem štetju 50.054 prebivalcev. Garnizija tu ni vsteta.

Znanost in umetnost.

+ Jan. Pogačnik, Missa in hon. St. Josephi. Op. 11. Založila »Katoliška Bukvarna«. Cena partituri 1 K 60 vin., glasovi po 40 vin. — Kar naredi Pogačnik, je vse lepo; tudi ta maša je tako čedno in skrbno zloženo glasbeno delo, po katerem naj sežejo pevovodje tem raje, ker je lahko izpeljivo. Stavki so kratki in markantni, samo, kar mora biti. Večinoma homofonija, semertje tematični poizkus. Par napak je ostalo pri korekturi, katere lahko popravi vsak. Delo bodi toplo pripravljeno.

P. Hugolin Sattner.

+ 10 obhajilnih in dve v čast presv. Srcu Jezusovemu za mešan zbor zložil Anton Grum. — Cena 1 K; po pošti 1 K 10 vin. — Dovolil preč. knezoškofski ordinariat v Ljubljani 1910. — Naroča se v Ljubljani pri skladatelju ali pa v »Katoliški Bukvarni«.

— Ta zbirka, ki obsegata pet pred in pet po sv. obhajilnih ter dve presv. Srca Jezusovega, se prav toplo pripravi vsev kerkvenim zborom in bo gotovo našla obilo odjemalcev že vsled melodijskih napevov v cerkvenem duhu, pravilne harmonizacije, lične oblike in nizke cene. — Ocenju glasbenega strokovnjaka v kratkem priobčimo.

+ Anton Foerster, 12 Marijnih pesmi za mešan zbor. Založila »Katoliška Bukvarna«. Cena partituri 1 K 80 vin., glasovi po 40 vinarjev. —

Te pesmi so večinoma nova izdaja že natisnjene pesmi, katere je g. Foerster še skrbneje priredil in jih je »Katoliška Bukvarna« izdala v tako prijetni in prisršni obliki. Pesmi so umetne, vendar izpeljive vseposodi, kjer je količaj okusa in marljivosti. Kakor vsaka zbirka nudi tudi ta pesmi raznega značaja; vsakdo naj si izbere, kar mu prija, vendar štev. 3, 9, 10, 11 so prav biseri domače umetnosti. Pevovodji bodo zopet priporočeno, da natančno naštudirajo vsak glas, ker le tedaj prejmo umetne pesmi zasluženo priznanje. Dobro došla zbirka našega cerkvenoglasbenega nestorja, saj ji sledi še druge.

+ Robinzon starši. Povest s podobami za otroke. — Širom sveta znana, pri vseh narodih udobjena in na vse jezike prestavljena je stara povest o Robinzonu in njegovih zanimivih dogodkih. Da se seznamo naša deca s to odlič

Š Podčastnik defravdant. Računski podčastnik devete stotnije 26. želnobrambovskega pešpolka Leopold Pessenhofer je poneveril večjo vsoto eraričnega denarja. Zbežal je 21. nov. preoblečen v Švico, od koder je pisal nekemu svojemu kolegu.

Š Meteor. O tem se nam poroča: Dne 24. t. m. po 5. uri zvečer je v Stajerskih v Medjumurju blizu Štajerske meje Jastrebcu padel meteor. Ko je meteor letel, je nastalo zelo svetlo, kakor da bi se zelo zabliskalo.

Š Zadržništvo. V nedeljo 4. decembra se vrši ob tretji uri popoldne v dvorani »Narodnega Doma« v Ptiju okrožni zadružni shod za zadruge ptujskega okraja. Na dnevnem redu so važni razgovori o nasi gospodarski organizaciji v ptujskem okraju. Med drugimi bo govoril tudi nadrevizor g. Vlado Pušenjak.

Š Südmarki slaba prede. Njena glasila jadikujejo zadnje dni, da usahnejo njeni viri, zahteve pa vedno naraščajo. »Grazer Tagblatt« piše o tem: »Die Ansprüche wachsen und die Mittel schrumpfen zusammen.« V širih nemških krogih je postala znana korupcija, ki vlada pri protestantovsko-švabskih naseljencih. Südmarka je namreč s svojimi osebnimi podporami v svojih kolonijah, z denarjem, ki ga slepo meče med svoje renegatske in švabske ljubljence, ustvarila tako korupcijo, da se Südmarkovci zanašajo edino na to, kaj bi jim dala Südmarka. Če pride eksekutor iztirjavat davke (slučaj Hemmel v Št. Ilju), tolažijo se Südmarkovci navadno: »E, bo že Südmarka plačala.« In ta korupcija je prešla že v meso in kri Südmarkovcev. Ni čuda torej, če se je vsenemške javnosti polotila nevolja in malodušnost. Ja: »Die Mittel schrumpfen zusammen!«

Š Za nemški Schulverein je zapustil v Št. Petru pri Gradcu umrli Janez Lex, v oporoki 500 K. Slovenci, Slovenske! Spominjajte se v oporokah »Slov. Straže«. Posnemajte Nemice in druge narode!

Š Bela žena. V petek 25. novembra ob 11. uri zvečer je umrla v Mariboru po daljšem bolchanju gdč. Marija Horvat, trgovska uslužbenka v tiskarni Cirila v Mariboru. Pogreb se je vršil včeraj 27. novembra ob obilni udeležbi slovenskega občinstva v Mariboru. Vrli Slovenski svetili večna luč!

Š Podružnica Štajerske »Kmetijske družbe« v Št. Ilju v Slov. goricah predi 8. 9. in 10. decembra v Šentiljskem Südmarkhofu tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Značilno je, da se vrši ta tečaj v kobači. Kje so bili slovenski odorniki podružnice?

Š Stari most čez Dravo v Mariboru se erar baje ne bo dal podreti. Pri komisjskem ogledu je bila ena stranka interesentov, da še stari most ostane, druga močnejša, da se podere. Splošno mnenje pa je, da bude itak stari most poprep strohnel, predno bo novi izročen prometu. Tako grozno počasi se še menda ni zidal noben most v Avstriji kot ta.

Š V varstvo proti koleri. Dolgo že gre strah pred njo po naših krajih; poznamo pa že njo bistvo, razvoj, razširjanje, nevarnost, dobili smo obsežna navodila, kako se je varovati, da je n. e. d. o. b. i. m. o. — ali za Boga, tega dozaj še nihče ni povedal, k a k o i n s c ī m se je treba hitro zdraviti, če kdo čuti, da jo je dobil. Saj vendar ni vedno in povsod mogoča hitra zdravniška pomoč. Dajte torej — kar je nujno potrebno, če se epidemija bolj razširi, — dajte ljudem navodila, kako in s ī m se naj ljudje sami hitro začnejo zdraviti, preskrbiti vsaj županstva v ogroženih krajih s potrebnimi zdravili!

Š Novo društvo. V Framu pri Mariboru se je pretečeno nedeljo ustavilo »Slov. katol. izobraževalno društvo«. Na ustanovnem shodu je govoril podpredsednik S. K. S. Z. dr. Hohnjec iz Maribora. K društvu je pristopilo posebno veliko število mladine. V Framu je bilo dosedaj satno neko bralno društvo, v katerem pa so imeli svoje zavetišče samo liberalci in štajercijanski šnopsarji.

Š Poroka. 16. t. m. sta se poročila v Šmarju pri Ježah Anton Babič, orožniški nadstražnik v Dubrovniku in gdč. Amalija Čuješ, hčerka vpokojevega nadstražnika Franca Čuješa.

Š Kdo bo voditelj ptujske okrajne sodnije? Naše razmere glede imenovanja sodniških uradnikov se najlepše zrcalijo v našem Ptiju. Dasiravno je ogromna masa prebivalstva v ptujskem okraju popolnoma slovenska in še tisti redki Nemci in renegati, ki so natrošeni v Ptiju, razumejo slovenski, vendar nastavlja slavna avstrijska justica v Ptiju take sodnijske uradnike, ki so pokorni sluge nemškega Volksrata, Nemci ali takozvani »kurzovci«. Po odšlem dr. Glasu je imenovan za vodite-

lja ptujske sodnije renegat dr. Petrovitsch. Ornig in njegova klika se trudi, da bi bil definitivno imenovan mož njegovega kalibra. Sliši se celo, da ima pek Ornig že zagotovljeno, da pride hude nemški nacionalec na to mesto. Pod takimi razmerami živimo Slovenci na Štajerskem.

Š Preložena tiskovna pravda v Mariboru. Prihodnji teden bi imela mariborska porota razpravljati o celi vrsti tiskovnih pravd. Tožita n. pr. celjski župan dr. Jabornegg in uradni predstojnik dr. Ambroschitz urednika mariborske »Unterst. Volkszeitung« Karla Rabitscha in učitelja deželne mešanske šole Avgusta Aistricha zaradi razjaljenja časti v nekaterih člankih imenovanega mariborskog listu. Dr. Jabornegg in dr. Ambroschitz zastopa dr. Mravlagg iz Maribora, Rabitscha in Aistrich pa graški odvetnik dr. Elsner in dr. Kukovec iz Celja. Ker je g. Aistrich nastopal obširen dokaz resnice v obeh slučajih, se je razprava preložila na prihodnje zasedanje.

Š Cene mesa v Gradcu. O tem se nam še poroča: Z ozirom na sklep graškega obč. sveta so določene za mesec december naslednje cene govejemu mesu v Gradcu na javnih tržnicah: volovsko meso z 19 dkg. priklade in sicer 1. vrste 1 K 84 v, 2. vrste 1 K 68 v, 3. vrste 1 K 52 v, brez priklade (iztehtano), 1. vrste 2 K 32 v. Kravje, bikovo meso ali od mlade živine z 19 dkg. priklade, in sicer 1. vrste 1 K 58 v, 2. vrste 1 K 42 v, 3. vrste 1 K 26 v, brez priklad (iztehtano), 1. vrste 1 K 96 v. Meso je torej v Gradcu za prihodnji mesec za 4 v dražje.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča.

Nenadni napad. V Briseljevi gostilni v Štepanji vasi se je nahajalo dne 15. avgusta t. l. zvečer več fantov. Navzoča sta bila tudi Anton Juričan in Pavel Lončarič, oba delavca pri gradbi Gruberjevega kanala, kakor tudi 21 let star Matija Jerančič, zidar iz Zgornje Hrušice. Kaj rado se pripeti, da tam kjer obstaja družba iz mešanih fantov, nastane kmalu preprič, ki mu sledi pretep. Tako je bilo tudi tu. V pozni noči je med navedenima delavcema in med domačimi fanti nastal preprič, zaradi domače dekle Urške. Gostilničar, ki se je bal prepriča, je izpraznil gostilno. Juričan in Lončarič sta se mirno napotila domu. Ko pa prideta do hiše svojega stanovanja, ju nenadoma nekdo naskoči oborožen z lesom, ter jame udrihati po njunih glavah. Najprvo je pobil Lončariča, nato pa še Juričana. Prvemu se je posrečilo priti domov, drugega so pa našli drugo jutro na Povestovem podu nezavestnega ležati. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je še tisti dan umrl. Zdravniško raztelesenje je dognalo, da je bil udarjen Juričan z nekim topom orodjem na desno stran glave in sicer s tako silo, da mu je počila lobanja in raztrgala žilo-dovodnico, kar je povzročilo krvavitev v možganih, vsled česar je morala nastopiti smrt. Posrečilo se je, da so kmalu zasledili storilca v osebi Matija Jerančiča, ki je sprva tajil, potem pa priznal, da je Antona Juričana in Pavla Lončariča pobil z »lajkelonom« na tla. Lončarič je imel na glavi tri poškodbe, vendar so bile po zdravniškem mnenju lahke okvare. Ob dolženec se je zagovarjal, da je menil, da sta ga hotela okvarjena napoditi. Dognalo se je pa, da sta ta dva mirno korakala domu in da ju je napadalec s svojim nepričakovanim napadom iznenadel. Umevno je, da je bil ob dolženec le jezen na okvarjence, ker sta bila tujca, ter sta se domačemu dekle v gostilni dobrikal. Obtoženu poročniki niso verjeli, da bi bil storil dejanje v silobranu in so soglasno potrdili krivdo. Obtožen je bil na tri leta težke ječe.

EKSPOZIJA V ARTILJERIJSKI VOJAŠNICI.

Benetke, 28. novembra. V Piacenci je eksplodirala nabita krogla. Na mestu je bil ubit nadkanonir Gino Cavalli, trije artiljeristi so pa nevarno ranjeni.

PO PRETEKU DVEH LET PRIJET ROPAR.

Berolin, 28. novembra. V Magdeburgu je bil pred dvema letoma po vložilcih ustreljen lekarnar Viljem Rathge. Usmrtil ga je l. 1884. rojeni trgovce Oton Knikeluis. Njegovega skrivca, zasebnega detektiva Arturja Ritterja, so na begu prijeli. Obsojen je bil v dveletni zapor. Zdaj so aretirali tudi Knikeluisa in sicer v Petropoli v Braziliji. Prepeljejo ga v Nemčijo.

: Naročajte »Slovenca«. :

Ljubljanske novice.

Ij Seja S. K. S. Z. danes zvečer ob pol 8. uri v društvenih prostorih. Dobrodošli vsi prijatelji S. K. S. Z. — Dr. Krek, načelnik.

Ij Predavanje župnika Finžgarja. Prihodnjo sredo točno ob pol 8. uri zvečer predava v S. K. S. Z. slovenski pisatelj župnik F. S. Finžgar, kar bo gotovo razvesilo mnogoštevilne njegove prijatele in čestilce. G. Finžgar si je izbral za svoje predavanje snov: »Ali res z rodne grude? (Kulturnega kmeta adventna meditacija).« Vabimo občinstvo, da pohiti k temu izrednemu predavanju v najobilnejšem številu. Vstop vsakemu prost.

+ Predavanje »Leonove družbe«. »Leonova družba« priredi v četrtek dne 1. decembra svoje II. letošnje predavanje. Predaval bode g. ravnatelj prof. dr. J. Mantuan in »starokrščanski umetnosti«. Predavanje bode pojasnjeval s skioptičnimi slikami. Lokal« knjižnična dvorana Katoliške Tiskarne (III. nadstropje); začetek ob 6. uri zvečer.

Ij Na shodu »Slovenskega katoliškega delavskega društva« včeraj popoldne je govoril dr. Dermastija. Govornik je poljudno pojasnil določila garancijske laške postave, ki so jo Italijani sklenili, ko so oropali papežu Rim, a se sami na njo ne ozirajo, kar dokazuje dejstvo, ker je smel kljub garancijski postavi rimski župan Nathan nekaznovan kruto žaliti papeža. Prihodnjo nedeljo govoril na shodu »Slov. kat. delavskega društva« profesor Dermastija.

Ij Liberalni shod v Vodmatu. V soboto so magistratovi priredili shod v Vodmatu pri Bizjaku. Navzočih je bilo okoli 60 oseb, med temi najmanj 20 socialnih demokratov, pa tudi nekaj naših somišljenikov. Od odličnjakov magistratne stranke so bili navzoči najmlajši magistratni praktikant 52 let star Tomažič, nedavno po mladinskem listu okračeni ključar Brenc, ex-občinski svetnik Pavšek, lepi Gherbaz, kročaj Briselj, Hauptmanov komptor arist Burja, Šeiko-Mrak, gostilničar Zupančič, Topolavec in drugi taki zasluzni bojevni za stare razmere na magistratu. Ker se bližajo občinske volitve, sta se skupaj v fijakerskem vozlu pripeljala celo sam dr. Tavčar in »plašrešperhar« Ribnikar. Dr. Tavčar je nadomeščal dr. Novaka, ki je baje bolan. Dr. Tavčar je silno ginjeno govoril. Pravil je, da se s cestnim zakonom hoče »meščana odreti«. Zaletaval se je v »deželnega finančnega ministra dr. Lampeta« in v svoja stara ljubljence Kregarja in Štefeta. Dr. Tavčar gredo sedaj sami konkurzi v liberalni stranki tako po glavi, da je govoril o »konkurzu dežele kranjske«. Dr. Tavčar je zaključil svoj govor z globokim vzdom, da upa, »da se Kregarju in Štefetu ne bode uresničilo veselje, da bi bili klerikalci gospodarji na magistratu«. Apeliral je tudi na navzoče, naj vsak vsaj enega agitatorja pridobi za prihodnje občin. volitve. Ribnikar je precej predzno govoril. Rekel je, da je dr. Žitnik rekel, da ni draginje. Draginje so seve po mnemu tega veleuma krivi »klerikalci«. Ribnikar je primerjal plače mestnih delavcev s plačami duhovnikov. Svoje plače in svojega avanziranja, nad katerim se je še nedavno celo dr. Tavčar zgražal, seve ni primerjal. Ribnikar je izjavljal, da se duhovniki debele za delo, ki se imenuje lenoba in hujskanje kmeta proti meščanom. Tako strokovno govoril mestni tržni nadzornik Ribnikar, ki je samo po Hribarjevi protekciji postal to, kar je! Ni čuda, če so takemu »strokovnjaku« celo liberalci moralni krajšati predolgi jezik. Živin ozdravnik Ribnikar je končno naznani, da je on v izvrš. odboru narodnonapredne stranke in če kakega liberalca »kaj boli, naj pride k njemu«. — Bivši občinski svetnik Pavšek v soboto ni govoril. Mož je stal glede govorancev zvest samemu sebi. Mož se semterje nekaj pojezi nad cestnim zakonom, pa bi še to bolje bilo, da bi tako očividno ne kazal, da drugega ne vé, kar v »Narodu« bere. Miha Verovšek se je s primerno jezo shodu predstavil kot osemletni magistratni praktikant. Za primerno zabavo sta še skrbela mizarški mojster Praprotnik, ki se je po kroplju jezil nad »Slovencem«, da ga je mar »parboj«: pravil je, da rad vzame denar od klerikalcev, »ampak zlod je, da ga nimam nikoli toliko, da bi svoje »dovge poplačal«. Krojač Lavtar je s stokanjem zabaval poslušalce in jih spravil v bučen smeh. Misli je menda, da razvije svobodomiseln gospodarski program, ko je pravil, »da pomoč ne pride od Boga, ampak od hudiča.« — Resolucije so bile: proti cestnemu zakonu in proti draginji, kjer so seve mo-

rali pokazati, da stvarno ne morejo razpravljati o tej pereči zadevi, ampak da združujejo to resno stvar s svojo umazano gonjo na »klerikalce«. Gospod Šelko, kateremu so napredni časnikarji previdno izpremenili ime v »Mraka«, je stavil resolucijo, ki je slavospev »zdrženju« in dr. Tavčarju, ki jo je pa, kakor vidimo, priobčil samo »Narod«, mladinski list je pa poklone Tavčarju lepo črtal. Stara ljubezen, kakor se vidi, nikdar ne zarjava. No, pa za take »stare ljubezni« Vodmatčani nima več mnogo pojma ter so jih že siti, ker se pri vsaki priliki kaže, da so liberalci združeni samo v zabavljanju, pri resnem delu za ljudstvo jih pa nikdar ni bilo in jih nikdar ne bo.

Ij Mestna vožnja se bo oddajala oferitom potom pri mestnem magistratu za leto 1911, oziroma 1912 in 1913, dne 12. decembra t. l. določen, v pisarni stavbnega urada. Zanimivo pri tem razpisu je le pristavek, da si magistrat pridržuje pravico, oddati vožnjo tudi drugemu nego na njihovem ponudniku.

Ij Smrtna kosa. V soboto ob pol 12. uri ponoti je umrla soproga hišneg posestnika v Sv. Florjana ulici št. 5 občespoštovanega Marija Kunčič. Velecenjeni rodbini naše najskrenejše sožalje!

Ij Umrla je 8 let stara hčerka goščinčarja g. Hermanna Cešnovarja.

Kakor so zdravniki konstatirali, je umrla na tuberkulozi v črevesih.

Ij Letošnja zima in osuševalna dela v Gruberjevem prekopu. Deževje zadnjih dveh tednov je povzročilo toliko povodnj, da se voda še teden dni ne bo toliko odtekla, da bi zamogli zavornice v Gruberjevem kanalu zapreti. Tvrda pa tudi potem ne bo mogla v decembru nadaljevati s poglobljenjem, če ne nastopi ugodno suho zimsko vreme. Delavcev pa je večina odšla že drugam. V Prulah je navoženega mnogo kamenja iz Podpeči.

Ij Zglaševanje našornikov gre h koncu. Mladenci, ki pridejo spomladni k naboru, to je leta 1888., 1889 in 1890. rojene mladenci, opozarjam, da je le še do 30. t. m. čas za zglaševanje. Našornik, ki opusti zglašitev, se kaznuje z globo 10 do 200 K ali pa z zaporem. Iz zanesljivega vira vemo, da se do slej komaj polovica mlačenje zglašila za nabor.

Ij Umrl je 60 let stari realni laborant in hišnik Jožef Simončič. 13 let je ob svojem prostem času tudi vrejal inštrumente potresne opazovalnice.

Ij Mlekarški voziček ukraden. V soboto popoldne je pustila Ivana Škerjanceva, posestnika iz Dobrunj, na Marijinem trgu mlekarški voziček in šla po opravkih v mesto. Ko se je vrnila ni bilo več voza na mestu. Škerjanceva je imela na vozu pet kovinastih posod za mleko, pletenico jabolka in vrečo otrobov. Voziček ima črk I. Š. in je vreden 63 K.

Ij Rabijatna vojaka. Včeraj sta se dva vojaka 27. pešpolka v neki žganjarji nekoliko preveč napila in se nato začela z gesti prepirati. Eden je potegnil bodalo in začel z njim po gostilni rogoviliti. Ker le nista mirovala so poklicali stražnika in vojaško patr

je havelok pri begu proč vrgel. Po pretekli ene ure se je vtihotapljal v gostilniško sobo Ljudevika Cundra v Mali vasi ter izmaknil na steni viseči površnik. Ko jo je pa hotel s plenom odkriti, ga je zapazila gostilničarka ter mu je površnik iz rok potegnila. Potezan se je izrazil, da bi bil prihodnjo noč izvršil gotovo kak ulom, da ga ni zadeba smola priti orožnikom v pest.

Ij Najdena je ročna torbica z uro in drugimi stvarmi. Dotični jo dobi v Novem Udmatu št. 32.

Ij Opozorjam na inserat gosp. Kocjan o otvoritvi prve damske trgovine za bendaže v Ljubljani. Kakor čujemo, bo v trgovini samo damska postrežba.

NOVA MAŽARSKA VSEUČILIŠČA.

Ogrski naučni minister namerava ustanoviti štiri nova vseučilišča in sicer v Požunu, Kašavu, Debrecinu in v Ostrogonu, ki bodo seveda popolnoma mažarska.

Razne stvari.

Primera med avstrijsko in italijansko mornarico. Rimski »Tribuna« je prinesla pred kratkim prestavo članka, v katerem opisuje admiral Chiari v nekem dunajskem listu, v koliko zaostaja avstrijska mornarica za italijansko. Napram številkom, ki so navedene v tem članku, navaja »Tribuna« druge ter trdi, da je treba sprejeti Chiarijeva izvajanja za sedanjost z vso previdnostjo, za bodočnost pa nudijo ta izvajanja le malo verjetnosti o njihovi resničnosti. Kajti tudi Avstro-Ogrska prenavlja in gradi svojo mornarico.

Vtihotapljenje orožja v Italijo. Neapeljske carinske oblasti so zaplenile veliko pušk in revolverjev, ki so bili vtihotapljeni po neki lüttichski tvrdki. Tvrda bo morala plačati carine in kazni v višini 85.000 lir.

Tatvina v budimpeštanskem klubu. V Jožefovem klubu je bilo ukradenih v igralnici 26. t. m. zasebnemu uradniku Rothu 6000 K. Kluboči člani so bili v večjanski zadregi, ker je službeno osobje zvest. Klubovo predsedstvo je povrnilo Rothu ukradeno vsto, da je umaknil ovadbo policiji.

Davek na neoženjence v Rusiji. Finančni odsek dume je sklenil, kater se poroča 16. t. m. iz Peterburga, da se določi samcem poldrugkrat višje dohodinske davke kot oženjenim. Predlog, da naj bi se samski davek napram oženjenim zvišal dvakratno, je propadel, češ, da so samci navadno materielno v slabših razmerah in da morajo pogostokrat skrbeti za več družin.

KRANJSKO LOVSKO RAZSTAVO
v »Mestnem Domu« je včeraj obiskalo 800 oseb. Priporočamo obisk!

Telefonska in brzojavna poročila.

LAŠKA FAKULTETA V PRORAČUNSKEM ODSEKU.

Dunaj, 28. novembra. Tekom tečega tedna bo zboroval proračunski odsek, da bi končal generalno debato o laški fakulteti. Prvi odsekov podpredsednik poslanec Mašalka se je danes izrazil, da bi najraje sklical odsek šele tedaj, kadar bi bila popolna jasnost o stališču posameznih strank napram predlogi. Enoten češki klub se bo o svojem stališču danes posvetoval, nakar bo sklepala »Slovenska Enota«. Tukajšnji nemški listi poročajo, da češki agrarci sedaj svojih mest v odseku ne bodo odstopili Slovencem in prinašajo popolnoma iz trte izvito poročilo, da tudi Slovenci ne namenljajo sedaj obstruirati predloge ter izražajo nado, da bo vsaj generalna debata v odseku končana. Stališče Slovencev napram laški fakulteti pa je seve tako kot je bilo.

ČEŠKO-NEMŠKA SPRAVNA POGA-JANJA.

Dunaj, 28. novembra. Vesti, da se danes tu zopet prično češko - nemška spravna pogajanja niso resnične. Danes bo še Bienerth konferiral z dr. Fiedlerjem in z voditeljem Nemcev Urbanom o modusu procedendi. Ako se bodo konference udeležili tudi soc. demokratie s Češkega, stopi v ospredje volivna reforma za deželní zbor. V slučaju, da se bodo konference vrstile, se bodo vrstile na Dunaju ter bodo trajale 14 dni. Ako bo izid ugoden, tedaj bo še pred novim letom zboroval češki deželni zbor, da sklepa o davčnih predlogah.

MONSIGNOR WEISS ARETIROVAN?

Gradec, 28. novembra. »Grazer Tagblatt« je dobil brzojavko iz St. Mihela, da so v ondotni okolici orožniki aretrirali načelnika koroške centralne blagajne monsignora Weissa, ki je prišel v hude denarne zadrege pri konkursu tvrdke Kayser & Palese. Weiss, da je stanoval tri tedne v gostilni Ötzner. Ljudje da so mislili, da je kak star potujoč igralec. Poročilo pravi, da je Weiss izjavljal, da čaka svojega tovariša ter da se je rad razgovarjal s kmeti in delavci. Spoznal da ga je ondi mimopotujoči Seb. Langmeier, ki je Weissa nekoč videl na nekem shodu na Koroškem. Aretriranec je začetkom tajil, potem pa je priznal, da je Weiss. Aretriranca so odpeljali orožniki v St. Mihael.

SRBSKI PRESTOLONASLEDNIK.

Belgrad, 28. novembra. Ker se zdravje srbskemu prestolonasledniku boljša, so danes prenehali izdajati zdravniške izvide. Kralj je podelil zdravniku dunajskemu vseučiliščemu profesorju Chvostecku red sv. Save II. vrste.

PROTI NATHANU.

Rim, 28. novembra. Senator Peloux je priohčil odprto pismo na ministrskega predsednika, v katerem mu naznanja, da je vložil v pisarni senata interpelacijo v kateri se protestira proti znanemu govoru župana Nathana.

REVOLUCIJA V BRAZILIJI.

Rio de Janeiro, 27. nov. Vse uporne bojne ladje so se udale. Dva od vlade določena častnika sta prevzela poveljstvo nad ladjami. Sedaj vlada popoln mir.

KONFIŠKOVANI FILMI O TOLSTOJEVEM POGREBU.

Varšava, 28. novembra. Policija je zaplenila kinematografske filme, ki so predstavljali Tolstojev pogreb. Ruska policija hoče preprečiti vse predstave o pogrebu Tolstega, ker se boji, da bi sledili predstavam nemir.

TOLSTOJEVA ZAPUŠČINA.

Peterburg, 28. nov. Tolstoj je vsa dela zadnjih let zapustil svoji rodbini. Svoji hčeri Aleksandri je naročil, da izda njegova dela pod pogojem, da se ves dobiček prve izdaje porabi za kmete na Jasni Poljani. Ostale izdaje postanejo last ruskega naroda. Večina nematinjenih rokopisov hrani priatelj rajnega Čerčkova, ki hrani tudi Tolstojev dnevnik. Prepisi rokopisov so shranjeni v Tulaški državni banki.

SAMOUMOR V PULJU.

Pulj, 28. novembra. Ustrelil se je enoletni mornariški prostovoljec Vlado Telkl, rojen Pražan. Vzrok samoumora ni znan.

BLAZNA STAVA.

Sarajevo, 28. novembra. Posestnik Pero Kromljak iz Prusaca je stavil z nekim prijateljem za konja, če spije v dveh duških liter rumu. Komaj je izpihl Kromljak rum, so mu oči osteklene, grbral je in se kmalu zgrudil mrtev na tla.

VELIKANSKI POŽAR V NEWARKU. ZGORELO 40 DELAVK.

Berolin, 28. novembra. »Morgenblatt« poroča iz Newarka: Zgorela je popirnica tvrdke Paperbox Company. Dekleta, ki so delala v prvih nadstropjih, so se rešila, dekleta v III. in v IV. nadstropju pa niso imela več prostih poti. Dogajali so se grozni prizori. Dekleta so hotela skakati na tla. Požarna bramba je razpela mreže, a veliko deklet je poskakalo iz višine na cesto. V bolnišnico so odvedli 25 nevarno ranjenih deklic, 12 zgorelih deklic so dobili v tvornici. Pogrešajo 25 deklet. Zadnja poročila slovje, da je zgorelo 40 delavk.

NEVAREN TAT PRIJET.

Draždane, 28. novembra. »Draždanski banki« je ponudil neki Julij H. iz Ustja na Češkem več ruskih akcij v nakup. Bančni uradnik je iz seznama ukradenih vrednostnih papirjev izprevidel, da so bile akcije ukradene. Obvestil je o tem policijo, ki je Ha. odvedla v zapor. Akcije so bile ukradene

TRZNI CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 28. novembra.

Pšenica za april 1911 10:92
Rž za april 1911 7:85
Oves za april 1911 8:30
Korza za maj 1911 5:60

Preden si nakupite božičnih daril, blagovolite si ogledati še moje izložbe in presodite cene! — Potrudite se potem v mojo trgovino, kjer se Vam daje drage volje vsakterja pojasnila, da se prepričate in odločili se bodate takoj, da si nabavite svoje potrebuščine le pri domači tvrdki. H. SUTTNER, LJUBLJANA, Mestni trg ali Sv. Petra cesta. Specialna trgovina najnovješih precizijskih ur moje lastne tovarne ur v Svici z znamko IKO. Največja zalogu ur, zlatnine in srebrnine, juvelov ter brilliantnih nakitov itd., istotsko ogromna izbiha kina-srebrnega blaga kakor nastavkov, jedilnega Postrežna straža solidna! Cene najnižje! Telefon 273. Brzojavni naslov: »H. SUTTNER«. Na olimpijsko varovanje se odgovarja z obrazem nolka. Cenik potnino nosten.

Božična darila!
prodaja itd., itd., vse v najmodernejšem slogu.

lani poleti kolinski banki Alfred Camphausenov naslednik z drugimi popirji, ki so bili vredni 30.000 kron. H. trdi, da mu je dai akcije v Ustjih neki mož z naročilom, naj jih proda.

Otroci, kateri hujšajo

najdejo v Scott-ovi emulziji gočovo pomoč. V nasprotju z načinom ribljem oljem zaužijejo otroci Scott-ovo emulzijo vedno s posebno s astjo, in pri tem je tudi celo lažje prebavna kot mleko. Razuntega je pa tudi bolj učinkujčna in uspeh se po navedi pokaže že po dvakratnem zaužitju, tako iz orne in močne so nene se tavine.

SCOTT-OVA EMULZIJA

se ponaša s 34 letnim dobrim slovesom kot najboljše sredstvo, ki daje slabotnim otrokom nove moči in novo zdravje.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v.
3100 Dobi se v vseh lekarnah.

Na Vidmu pri Krškem je na prodaj

lepa nova hiša

št. 6 tik mosta čez Savo blizu kolodvora. Pripravna za kakega penzionista ali kako obrt. Proda se takoj prostovoljno. Cena se izvleči ravnotam. 3488 (3)

Mož srednje starosti, zanesljiv (doseda 17 let v neodpovedani službi), strokovni kmetiški in splošne izobrazbe, zmožen v govoru in pisavi slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika,

še službe

bodisi kot oskrbnik veleposestva, tajnik pri občini, posojilnici ali, kjer se mi zagotovi primerna eksistenza. Lahko da nekaj kavcije. Najraje gre v bližino kakega mesta ali k morju. Ponudbe pod »zanesljiv« upravnemu tega lista. 3486

Naznanilo.

MINKA KOCJAN

3487 Ljubljana

Sv. Petra cesta 18, prilicije

najtopleje priporoča svojo največjo izbiro vsakovrstnih trebušnih pasov, najbolj trpežne gumaste nogavice, gumaste potrebščine za novorjenčke ter vse priprave za babice.

Otvoritev dne 1. decembra.

Tako se sprejme 3456 3-1

DEKLICA

dobrih starišev, ki je dovršila 6 razredov, v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe sprejema uprava pod šifro »Deklica«. Išče se za župnišče skromna

kuharica

Delati je treba tudi nekaj malega na vrtu. Ponudbe z označenjem mežde na: Podgorje, Istra.

3451 5

STANOVANJE

s širimi sobami in vso pritiskino se odda. Več pove »Gospodarska zvezda«.

Ondi se odda tudi večja soba, pripravna za odda tudi pripravna za

HIŠA se odda v najem
s 3482
staro gostilno

s hlevom in velikim gospodarskim poslopjem ležeče tik velike ceste. Pripravno za vsakega obrotnika, kot: mesarja, kovača, kleparja, voznika, kolarja, mizarja in enake samostojne obrotnika, katerim se nudi lepa prilika. Naslov pove iz prijaznosti upravnštvo »Slovenca«.

3324 1

ZAHVALA.

Povodom bolezni in prerane smrti nepozabnega nam soproga in očeta, gospoda

Jakoba Marn-a

nadučitelja v p.

se čutimo za vse mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja in zlasti za veličastno spremstvo k zadnjemu počitku vsem in vsakemu posebej izreči najtoplejšo zahvalo.

Zlasti izrekamo najiskrenje zahvalo častiti duhovščini, c. okraj. šol. nadzorniku g. Fr. Gabršku, častitemu domačemu učiteljstvu, slavnemu občinskemu odboru za častno spremstvo ob krsti, vsem gg. tovarišem in tovarišicam pokojnika iz bližnjih in daljnih krajev, gg. pevcem za ganljive žalostinke, darovateljem vencev in šopkov ter zlasti vsem domačinom, ki so umrlemu tako častno izkazali svojo ljubezen, dalje prijateljem in znancem ter sploh vsakemu, ki je ljubljenemu pokojniku izkazal zadnjo čast. Vaše sočutje nam je vsaj malo tolažbe za prebitko izgubo.

Na Viču, 28. novembra 1910.

Žaljuči ostali.

Vzorci na razpolago!

NOVOSTI MANUFAKTURNEGA BLAGA 1910!

Vzorce pošiljava franko!

LENASI & GERKMAN

Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

Sukno, kamgarn, damske blage, delen, batist, zefir, kreton, platno, šifon, gradl, garniture, preproge, zavesne, odeje, pleti, šerpe, rute v veliki izbiri.

SOLIDNE CENE.

351

Na prodaj je 150 hrastov

od 20—50 cm v premeru. Hrasti stote ob lepi vojni cesti, eno uro od kolodvora v obližju Celja. Več se pojme pri stavbni tvrdki.

Ivan Ogrin v Ljubljani,
Gruberjevo nabrežje 8. 3420

Ešvegersko
sivo in rdeče
Marzeljsko
Angeljnovske

Milo

Priporoča tovarna

Pavel Seemann
Ljubljana

Čebelno-
voščene
in
steariinske

Sveče

Delo si prihranite

pri nakupu dobro domaizdelanih predpasnikov za otroke in za odrasle, katere najdete v veliki izbiri okusno narejeno v Ljubljani, Medarska ulica pri Miklavžu.

Najnovejše v 20. stoletju!

Hišni oltar s podobo sv. Družine, z uro in godbo stane samo 14 K. Križ s postavkom, cinast, požlačen okrasak, z uro in godbo, samo 14 K. Pošilja po povzetju franko z jamstvom za solidno blago. Ne bi smelo manjkati v nobeni hiši! — Naslov: Tovarna, zaloga devocijskih Josip Brkljacič, Sternberg — Morava. 3445 4

Ustna voda „Euodin“

Specialiteta za kadilce.

Glavna zaloga:

Lekarna Ub. pl. Trnkoczy v Ljubljani
3427 Cena K 2—. 52—1

Malo posestvo

je naprodaj
z vsemi go-
spodarskimi
posloji; nji-
vami travniki
in gozdji. — 10 minut od Mokronoga pri cesti. Prav pripravno za živinorejo in mlekarijo. Cena po dogovoru. Več Blaž Mevželj, gostilničar v Mo-
pove. 3457

AGENTE

išče velika banka za prodajo srečk in parirjev trajne vrednosti proti visoki pro-
viziji in nagradi. Ponudbe naj se pošljajo
na „Neue Fortuna“ Budapest, V.,
Börse, Postfach 78. 3468

Lavretanske litanije

(tako imenovane Semeniške)

in 3458 3
Litanijske sv. Jožefu.

Za ljudsko pete po navadni melodiji uredil
Josip Sicherl, organist v Ribnici.
Dobi se v Katoliški bukvarni v Ljubljani in pri organistu v Ribnici.
Cena prvim 30 vin.; drugim 20 vin.

DACAR

pri Solidarno pogoditvenem
društvu za užitino za dav-
čni okraj Žužemberk. S kav-
cijo imajo prednost. Prošnje je
vlagati do 10. decembra t. l.
načelniku Jos. Pehani v Žu-
žemberku. 3475

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, slad-
korju in kavi; kri, moč, zdravje do-
segete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hote o tem prepričati, dobri vsak
3601 knjižico brezplačno

v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani
ali po pošti, vsak, kdor po nju piše.

Knjigoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjigoveških del.

Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig
za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i.t.d.

Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu
izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

KLOBUKI, CILINDRI

čepice, kravate, perila samo zadnje novosti v
modni in športni trgovovini za gospode

P. Magdić

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

3012

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Ivan Štef.

Najvažnejše perje in puhi popolno čisto in
je, da se kupi perje in puhi brez vsega duha.

Tako perje in puhi se dobi pri znani tvrdki

Anton Šarc v Ljubljani

Seleuburgova ul. 5, na vogalu Krafove ul. (nasproti glavne pošte)

po sledečih cenah:

Perje 1/2 kg po . . .	K 1:68	Puh siv 1/2 kg po . . .	K 5:25
" " "	2:50	" " "	6:25
" " "	3:35	" bel " "	6:75
" " "	4:20	" " "	8:35
" " "	5:85	" " "	10:—

Pošilja se poštnine prosto s povzetjem.

2964 1

Prostovoljna razprodaja.

V konkurzno maso tvrdke F. Lajovic in sinova v Litiji spadajoče blago, in sicer: manufakturno, špecijsko ter galanterijsko — bude se potom prostovoljne razprodaje od

dne 29. novembra naprej

v trgovini te tvrdke v Litiji na trgu dopoldne in po-
poldne oddajalo proti gotovemu takojnjemu plačilu.
Oddajalo se bo blago tudi v celih kosih odnosno v
zavojih po več komadov skupaj.

V Litiji, dne 25. novembra 1910

Advokat dr. J. Jamšek v Litiji

kot upravitelj konkurzne mase F. Lajovic & sinova.

FRANC SOÚVAN SIN

manufakturna veletragovina

u Ljubljani

Mestni trg št. 22 in 23.

1816 1 Narodno podjetje.

Nizke cene. Solidna postrežba.